Deklaracija Fiducia supplicans – Molitveno povjerenje o pastoralnom značenju blagoslovâ

Predstavljanje

Ova Deklaracija uzima u obzir različita pitanja koja je ovaj Dikasterij dobio tijekom posljednjih godina, ali i u novije vrijeme. Za njezino sastavljanje, kako je to uobičajeno, pitani su stručnjaci, pokrenut je odgovarajući postupak izrade nacrta i nacrt je razmatran na Kongresu Doktrinarnog odjela Dikasterija. Tijekom vremena izrade dokumenta nije nedostajalo razgovora sa Svetim Ocem. Na kraju je Deklaracija podvrgnuta i sudu Svetoga Oca, koji ju je potvrdio svojim potpisom.

Tijekom proučavanja teme ovoga dokumenta, već je objavljen odgovor Svetog Oca na *dubia* nekih kardinala, a koji je dao važna pojašnjenja za razmatranje tema ovoga dokumenta, a predstavlja i važan element za rad Dikasterija. S obzirom da je „Rimska kurija prije svega oruđe služenja Petrova nasljednika“ (Apostolska konstitucija*Praedicate evangelium*, II,1), naš rad mora poticati, zajedno s razumijevanjem trajnog nauka Crkve, i prihvaćanje učenja Svetoga Oca.

Kao i u prethodno spomenutom odgovoru Svetog Oca na *dubia* dvojice kardinala, ova Deklaracija ostaje čvrsto utemeljena na tradicionalnom učenju Crkve o braku, ne dopuštajući nikakvu vrstu liturgijskog obreda ili blagoslova sličnih liturgijskom obredu koji bi mogli stvoriti zabunu. Međutim, vrijednost ovog dokumenta je u tome što nudi specifičan i novi doprinos *pastoralnom značenju blagoslova*, koji nam omogućuje da proširimo i obogatimo njegovo klasično shvaćanje koje je usko povezano s liturgijskom perspektivom. Ovo teološko promišljanje, utemeljeno na pastoralnom shvaćanju pape Franje, podrazumijeva stvarni razvoj u usporedbi s onim što je rečeno o blagoslovima u Učiteljstvu i u službenim tekstovima Crkve. To objašnjava činjenicu da je ovaj tekst pisan u obliku „Deklaracije“.

I upravo u tom kontekstu možemo razumjeti mogućnost blagoslova parova u neredovitim situacijama i istospolnih parova, a da se njihov*status*službeno ne potvrdi ili da se na bilo koji način mijenja višegodišnje učenje Crkve o braku.

Također, ova je Deklaracija namijenjena i kao priznanje vjernom Božjem narodu, koji Gospodinu iskazuje štovanje mnogim gestama dubokog pouzdanja u njegovo milosrđe i koji uvijek s tim pouzdanjem moli Majku Crkvu za blagoslov.

Víctor Manuel kard. FERNÁNDEZ
prefekt

Uvod

1. Molitveno povjerenje vjernoga Božjega naroda prima dar blagoslova koji iz Kristova srca teče kroz njegovu Crkvu. Tako nas podsjeća i papa Franjo: „Veliki Božji blagoslov je Isus Krist. Njegov Sin je veliki Božji dar. To je blagoslov za čitavo čovječanstvo, to je blagoslov koji nas je sve spasio. On je vječna Riječ kojom nas je Otac blagoslovio „dok još bijasmo grešnici“ (Rim 5, 8), kaže sveti Pavao, Riječ koja je tijelom postala i prinijela se za nas na križu.[1]

2. Potaknut tako velikom i utješnom istinom, ovaj je Dikasterij razmotrio nekoliko pitanja formalne i neformalne naravi o mogućnosti blagoslova istospolnih parova i – u svjetlu očinskog i pastoralnog razumijevanja pape Franje – ponude novih pojašnjenja na *Responsum ad dubium*[2] koje je Kongregacija za nauk vjere objavila 22. veljače 2021.

3. Spomenuti *Responsum* izazvao je mnoge različite reakcije: neki su pohvalili jasnoću tog dokumenta i njegovu usklađenost s trajnim učenjem Crkve; neki se nisu usuglasili s negativnim odgovorom na pitanje ili ga nisu smatrali dovoljno jasnim u svojoj formulaciji i razlozima navedenim u priloženoj *Nota esplicativa* (obrazloženju). S obzirom na potonje, s bratskim milosrđem, čini se prikladnim ponovno razmotriti tu temu i ponuditi razumijevanje koje povezuje doktrinarne aspekte u skladu s pastoralnima, jer „svako učenje doktrinâ mora nalaziti svoj odraz u načinu života onoga koji ih naučava, koji svojom blizinom, ljubavlju i svjedočenjem budi pristanak srca“.[3]

I. Blagoslov u sakramentu ženidbe

4. Nedavni odgovor Svetog Oca Franje na drugo od pet pitanja koja su postavila dvojica kardinala[4] nudi mogućnost daljnjeg razmatranja pitanja, osobito u njegovim pastoralnim implikacijama. Radi se o izbjegavanju da se „kao brak priznaje nešto što to nije“.[5] Stoga su nedopustivi obredi i

molitve koji mogu stvarati pomutnju između onoga što je u suprotnosti s brakom i onim što je temeljno za brak kao „isključiva, postojana i neraskidiva zajednica između muškarca i žene, prirodno otvorena za rađanje djece“.[6] To se vjerovanje temelji na trajnom katoličkom učenju o braku. Tek u tom kontekstu spolni odnosi nalaze svoje prirodno, primjereno i posve ljudsko značenje. Nauk Crkve po tom pitanju ostaje nepromijenjen.

5. To je također shvaćanje braka koje nalazimo u Evanđelju. Zbog toga, glede blagoslova, Crkva ima pravo i dužnost izbjegavati svaku vrstu obreda koji bi mogao proturječiti ovom vjerovanju ili dovesti do bilo kakve zabune. To je i značenje *Responsuma* tadašnje Kongregacije za nauk vjere u kojem stoji da Crkva nema ovlasti udjeljivati blagoslov zajednicama osoba istoga spola.

6. Valja naglasiti da se, upravo kad se slavi sakrament ženidbe, ne radi o bilo kakvom blagoslovu, nego o gesti koja je pridržana zaređenom službeniku. U ovom je slučaju blagoslov zaređenoga službenika izravno vezan uz konkretnu zajednicu muškarca i žene koji svojim pristankom uspostavljaju trajan i neraskidivi savez. To nam omogućuje da se bolje istakne rizik miješanja blagoslova, danog bilo kojoj drugoj zajednici, s obredom sakramenta ženidbe.

II. Značenje različitih blagoslova

7. Gore spomenuti odgovor Svetoga Oca nas, s druge strane, poziva da se potrudimo proširiti i obogatiti značenje blagoslova.

8. Blagoslovi se mogu smatrati jednim od najraširenijih sakramentala koji se neprestano razvijaju. Zapravo, oni nas vode da shvatimo Božju prisutnost u svim životnim događajima i podsjećaju nas da su, čak i u korištenju stvorenih stvari, ljudska bića pozvana tražiti Boga, ljubiti ga i vjerno mu služiti.[7] Zato su blagoslovi namijenjeni ljudima, predmetima štovanja i pobožnosti, sakralnim slikama, mjestima života, rada i patnje, plodovima zemlje i ljudskog truda te svim stvorenim stvarnostima koje se odnose na Stvoritelja i koje ga sa svojom ljepotom, hvale i blagoslivljaju.

Liturgijsko značenje obreda blagoslova

9. Sa strogo liturgijskog gledišta, blagoslov zahtijeva da ono što se blagoslovi bude u skladu s Božjom voljom izraženom u učenju Crkve.

10. Blagoslovi se zapravo slave na temelju vjere i usmjereni su na slavu Boga i duhovnu korist njegova naroda. Kako objašnjava Rimski obrednik, „da bi bilo to što očitije, po staroj predaji blagoslovni obrasci u prvom redu imaju u vidu slavljenje Boga zbog njegovih darova i suzbijanje vlasti Zloga na svijetu“.[8] Stoga su oni koji po Crkvi zazivaju Božji blagoslov pozvani učvršćivati „vjeru kojoj je sve moguće“ i pouzdati se u „ljubav koja potiče na opsluživanje Božjih zapovijedi“.[9] Zato, ako se s jedne strane „uvijek i svuda pruža prilika da ljudi po Kristu u Duhu Svetome Boga slave, zazivaju ga i zahvaljuju mu“, s druge strane izražava se zabrinutost da se u tom kontekstu ne radi o „stvarima, mjestima ili prilikama koje su u suprotnosti s pravilom ili duhom Evanđelja“.[10] Ovo je liturgijsko shvaćanje blagoslova, jer oni postaju obredi koje je Crkva službeno predložila.

11. Temeljem ovih promišljanja, *Nota esplicativa* navedenog *Responsuma* tadašnje Kongregacije za nauk vjere podsjeća da, kad se posebnim liturgijskim obredom zaziva blagoslov na određene ljudske odnose, potrebno je da ono što je blagoslovljeno odgovara Božjim planovima koji su upisani u stvaranje i koje je u punini objavio Krist Gospodin. Budući da je Crkva oduvijek smatrala moralno dopuštenima samo one spolne odnose koji se odvijaju unutar braka, ona nije ovlaštena dati svoj liturgijski blagoslov koji bi na bilo koji način bio usmjeren na odnos koji se prikazuje kao brak ili izvanbračna spolna praksa jer bi mu time mogla dati oblik moralnog legitimiteta. Sadržaj ove izjave ponovio je Sveti Otac u svojim odgovorima na *dubia* dvojice kardinala.

12. Mora se također izbjegavati opasnost reduciranja značenja blagoslova samo na prethodno gledište, jer bi nas to dovelo do toga da za jednostavan blagoslov zahtijevamo iste moralne uvjete koji se traže za primanje sakramenata. Ta je opasnost razlog zašto tu perspektivu treba dodatno proširiti. Postoji, naime, opasnost da pastoralni čin, tako omiljen i raširen, bude podvrgnut previše moralnim preduvjetima, koji bi, uz zahtjev za provjerom, mogli zasjeniti bezuvjetnu snagu Božje ljubavi na kojoj se temelji čin blagoslova.

13. Upravo u tom pogledu papa Franjo je pozvao da „ne izgubimo pastoralno milosrđe, koje mora prožimati sve naše odluke i stavove” i da ne budemo „suci koji samo niječu, odbacuju, isključuju“.[11] Odgovorimo, dakle, na njegove prijedloge širim razumijevanjem blagoslova.

Blagoslovi u Svetom pismu

14. U svom razmišljanju o blagoslovima, imajući pred očima različita gledišta, trebamo se prije svega prepustiti da nas prosvijetli glas Svetoga

pisma.

15. „Neka te blagoslovi Gospodin i neka te čuva! Neka te Gospodin licem svojim obasja, milostiv ti bude! Neka pogled svoj Gospodin svrati na te i mir ti donese!“ (Br 6, 24-26). Taj „svećenički blagoslov“ koji se nalazi u Starom zavjetu u Knjizi Brojeva, ima „silazni“ karakter blagoslova budući da predstavlja zaziv blagoslova koji od Boga silazi na čovjeka: on tako predstavlja jedan od najstarijih tekstova Božjeg blagoslova. Postoji i druga vrsta blagoslova koju nalazimo na biblijskim stranicama, ona koja se „uzdiže“ od zemlje do neba, prema Bogu. Dakle, blagoslov je istovjetan hvaljenju, slavljenju i zahvaljivanju Bogu za njegovu milost i vjernost, za sva čudesa koja je stvorio i za sve što se dogodilo po njegovoj volji: „Blagoslivljaj Gospodina, dušo moja, i sve što je u meni, sveto ime njegovo“ (Ps 103, 1).

16. Bogu koji blagoslivlja i mi odgovaramo blagoslovom. Melkisedek, kralj Šalema, blagoslivlja Abrahama (Post 14, 19); Rebeka je blagoslovljena od svoje obitelji prije nego li je postala Izakova nevjesta (Post 24, 60) koji, zauzvrat, blagoslivlja njezina sina Jakova (Post 27, 27). Jakov blagoslivlja faraona (Post 47,10), njegove nećake Efrajima i Manašea (Post 48, 20) i svih svojih dvanaest sinova (Post 49, 28). Mojsije i Aron blagoslivljaju zajednicu (Izl 39, 43; Lev 9, 22). Glavari obitelji blagoslivljaju svoju djecu prigodom vjenčanja, prije polaska na put, na smrtnom času. Čini se stoga kako su ti blagoslovi preobilan i bezuvjetan dar.

17. Blagoslov koji nalazimo u Novom zavjetu u biti zadržava isto starozavjetno značenje. Nailazimo na Božji dar koji „silazi“, zahvalu čovjeka koji „uzlazi“ i na blagoslov koji dijeli čovjek koji se „proširuje“ prema njegovim bližnjima. Zaharija, nakon što je ponovno progovorio, blagoslivlja Gospodina za njegova divna djela (Lk 1, 64). Starac Šimun, držeći u naručju novorođenog Isusa, blagoslivlja Boga što mu je udijelio milost vidjeti Mesiju spasitelja te stoga blagoslivlja i roditelje Mariju i Josipa (Lk 2, 34). Isus blagoslivlja svoga Oca u poznatom hvalospjevu: „Slavim te, Oče, Gospodaru neba i zemlje“ (Mt 11, 25).

18. U kontinuitetu sa Starim zavjetom, ni u Isusu blagoslov nije samo uzlazni, u odnosu na Oca, nego i silazni, kao onaj koji je izliven na druge kao gesta milosti, zaštite i dobrote. Sâm Isus provodio je i promicao ovu gestu. Na primjer, on blagoslivlja djecu: „Nato ih zagrli pa ih blagoslivljaše polažući na njih ruke“ (Mk 10, 16). A Isusov zemaljski život završit će posljednjim blagoslovom pridržanim za Jedanaestoricu, neposredno prije uzašašća k Ocu: „Zatim ih izvede do Betanije, podiže ruke pa ih blagoslovi. I dok ih blagoslivljaše, rasta se od njih i uznesen bi na nebo“ (Lk 24, 50-51). Posljednja slika Isusa na zemlji su njegove podignute ruke, u činu blagoslova.

19. U svom otajstvu ljubavi Bog po Kristu objavljuje svojoj Crkvi moć blagoslova. Blagoslov koji je Bog darovao ljudima, a oni svojim bližnjima, pretvara se u uključivost, solidarnost i mir. To je pozitivna poruka utjehe, brige i ohrabrenja. Blagoslov izražava milosrdni Božji zagrljaj i majčinstvo Crkve koja poziva vjernike da imaju jednake osjećaje baš kao i Bog prema svojoj braći i sestrama.

Teološko-pastoralno shvaćanje blagoslova

20. Tko moli blagoslov, pokazuje potrebu za spasonosnom Božjom nazočnošću u svome životu, a tko moli blagoslov od Crkve, prepoznaje Crkvu kao sakrament spasenja koje Bog nudi. Tražiti blagoslov u Crkvi znači priznati da život Crkve izvire iz krila Božjega milosrđa i pomaže nam ići naprijed, živjeti bolje, odgovoriti Gospodinovoj volji.

21. Da bi nam pomogao što bolje razumjeti vrijednost pastoralnog pristupa blagoslovima, papa Franjo nas je potaknuo da sa stavom vjere i očinskog milosrđa razmotrimo činjenicu da, „kada se traži blagoslov, izražava se molbu za pomoć od Boga, molbu da se može živjeti bolje“.[12] Taj zahtjev treba cijeniti, podržati ga i primiti sa zahvalnošću. Ljudi koji dolaze spontano moliti za blagoslov tim zahtjevom pokazuju svoju iskrenu otvorenost transcendenciji, pouzdanje svoga srca koje se ne oslanja samo na vlastitu snagu, svoju potrebu za Bogom i želju za bijegom iz skučenih mjera svijeta zatvorenog unutar svojih granica.

22. Kao što nas uči sveta Terezija od Djeteta Isusa, pouzdanje je „jedini put koji nas vodi do Ljubavi koja sve daruje. S pouzdanjem i povjerenjem vrelo milosti prelijeva se u naše živote […]. Stoga je najprikladniji stav ne stavljati u sebe pouzdanje svoga srca, nego u beskrajno milosrđe Boga koji nas bezuvjetno ljubi […]. Grijeh svijeta je zbilja velik, ali nije beskonačan, dok je milosrdna ljubav Otkupiteljeva doista beskonačna.”[13]

23. Kada se ti izrazi vjere promatraju izvan liturgijskog okvira, nalazimo se u području veće spontanosti i slobode, ali „fakultativnost, sloboda izbora pobožnih praksi ne smije dakle značiti ni oskudno poštovanje ni podcjenjivanje pobožnih praksi. Put koji treba slijediti jest ispravno i mudro vrednovanje velikih bogatstava pučke pobožnosti, potencijala koje ona posjeduje“.[14] Blagoslovi tako postaju pastoralno dobro koje valja koristiti, a ne rizik ili problem.

24. Promatrano sa stajališta pučke pobožnosti, blagoslove valja vrednovati kao djela pobožnosti koja nalaze svoje mjesto „izvan slavlja euharistije i

ostalih sakramenata […]. Govor, ritam, tijek, teološki naglasci pučke pobožnosti razlikuju se od odgovarajućih elemenata liturgijskih čina“. Zbog toga, „neka se izbjegava prenošenje načina ‘liturgijskog slavlja’ na pobožne prakse koje trebaju čuvati svoj stil, svoju jednostavnost i vlastiti govor“.[15]

25. Crkva, nadalje, mora paziti da se njezina pastoralna praksa ne temelji na „doktrinarnoj ili disciplinarnoj postojanosti“, osobito kad ona vodi „do narcisoidnog i autoritarnog elitizma, gdje se druge, umjesto da im se naviješta evanđelje, analizira i klasificira, i umjesto da se olakša pristup milosti, snage se troše na nadzor i provjeru“.[16] Stoga, kad osobe traže blagoslov, preduvjet za njegovo podjeljivanje ne bi trebala biti iscrpna moralna analiza. Od njih se ne treba zahtijevati prethodno moralno savršenstvo.

26. U tom smislu, s pastoralne točke gledišta *odgovori* Svetoga Oca pomažu boljem produbljivanju stajališta koje je formulirala tadašnja Kongregacija za nauk vjere 2021., budući da pozivaju na razlučivanje u odnosu na mogućnost „oblika blagoslova, koje traži jedna ili više osoba, a koji ne prenose neispravan pojam braka“[17] i koji također uzimaju u obzir činjenicu da u situacijama koje s objektivne točke gledišta nisu moralno prihvatljive „sama pastoralna ljubav zahtijeva od nas da jednostavno ne tretiramo kao ‘grešnike’ druge ljude čija krivnja ili odgovornost može biti ublažena različitim činiocima koji utječu na subjektivnu odgovornost“.[18]

27. Papa Franjo je u katehezi navedenoj na početku ove Deklaracije predložio opis ove vrste blagoslova koji se može ponuditi svima, ne tražeći ništa. Vrijedno je čitati te riječi otvorena srca jer nam pomažu shvatiti pastoralno značenje bezuvjetno ponuđenih blagoslova: „Bog je taj koji blagoslivlja. Na prvim stranicama Biblije nalazimo stalno ponavljanje blagoslova. Bog blagoslivlja, ali i ljudi blagoslivljaju, i brzo se otkriva da blagoslov ima posebnu snagu koja prati kroz čitav život onoga koji ga prima i čini čovjekovo srce raspoloživim da pusti Bogu da ga mijenja […]. Tako smo mi za Boga važniji od svih grijeha koje možemo počiniti, jer je On otac, majka, čista ljubav, On nas je blagoslovio zauvijek. I nikada nas neće prestati blagoslivljati. Čitati te biblijske tekstove blagoslova u zatvoru ili nekoj rehabilitacijskoj zajednici predstavlja snažno iskustvo. Reći tim osobama da unatoč svojim ozbiljnim pogreškama ostaju blagoslovljene, da ih nebeski Otac nastavlja ljubiti i nadati se da će se konačno otvoriti dobru. Ako su ih se i njihovi najbliži odrekli jer ih smatraju nepopravljivima, za Boga su uvijek djeca“.[19]

28. Ima nekoliko prilika u kojima osobe spontano dolaze moliti za blagoslov, bilo na hodočašćima, u svetištima, također na ulici kad sretnu svećenika. Kao primjer, možemo se pozvati na liturgijsku knjigu *De benedictionibus* koja

donosi niz obreda blagoslova za ljude: starije, bolesne, sudionike kateheze ili molitvenog susreta, hodočasnike, putnike, zajednice i udruge volontera itd. Ti blagoslovi usmjereni su na sve, nitko ne može biti isključen iz njih. U uvodnim napomenama *Obreda blagoslova starijih osoba*, na primjer, ističe se kako „ovaj blagoslov želi da starije osobe osjete poštovanje i zahvalnost braće i sestara dok zajedno s njima zahvaljujemo Gospodinu za primljena dobročinstva i za dobra djela što ih uz njegovu pomoć učiniše“.[20] U ovom slučaju u središtu blagoslova su starije osobe, za koje i s kojima se zahvaljuje Bogu za učinjeno dobro i za primljena dobročinstva. Nitko ne može biti isključen iz te zahvale i svatko, čak i ako živi u situacijama koje nisu uređene Stvoriteljevim planom, imaju pozitivne elemente za koje može slaviti Gospodina.

29. Iz perspektive uzlazne dimenzije, kad se spoznaju Gospodinovi darovi i njegova bezuvjetna ljubav, također u situacijama grijeha, osobito kada molitva bude uslišana, srce vjernika uzdiže hvalu Bogu i blagoslivlja ga. Ovaj oblik blagoslova nikome nije zabranjen. Svatko – pojedinačno ili zajedno s drugima – može uzdizati svoju hvalu i zahvalnost Bogu.

30. Ali pučki osjećaj blagoslova uključuje i vrijednost silaznog blagoslova. Ako „nije prikladno da biskupija, biskupska konferencija ili bilo koja druga crkvena struktura stalno i službeno uspostavlja postupke ili obrede za svakovrsna pitanja“,[21] razboritost i pastoralna mudrost, isključujući svaku ozbiljnu sablazan ili pomutnju među vjernicima – mogu predložiti da se zaređeni službenik pridruži molitvi onih osoba koje se, iako žive u zajednici koja se nikako ne može usporediti s bračnom, žele povjeriti Gospodinu i njegovom milosrđu, zazvati njegovu pomoć, prepustiti se vodstvu prema većem razumijevanju njegova plana ljubavi i života.

III. Blagoslov parova u neredovitim situacijama i istospolnih parova

31. Unutar tako ocrtanog obzora nalazi se mogućnost blagoslova parova koji žive u neredovitim situacijama i istospolnih parova, čiji oblik ne treba biti obredno određen od strane crkvenih vlasti, kako ne bi došlo do miješanja s blagoslovom vlastitim za sakrament ženidbe. U tim se slučajevima podjeljuje blagoslov koji ne samo da ima uzlaznu vrijednost, već je i zazivanje silaznog blagoslova od samoga Boga na one koji, prepoznajući sebe kao siromašne i one kojima je potrebna njegova pomoć, ne traže legitimitet svojeg vlastitog statusa, nego mole *da sve istinski dobro i ljudski valjano što je prisutno u njihovu životu i odnosima bude obogaćeno, zacijeljeno i uzdignuto prisutnošću Duha Svetoga*. Ti oblici blagoslova izražavaju molbu Bogu da udijeli one pomoći koje dolaze iz poticaja njegova Duha – koje klasična teologija naziva „aktualnim milostima“ – kako bi ljudski odnosi mogli sazrijevati i rasti u vjernosti poruci Evanđelja, oslobađajući se od svojih nesavršenosti i krhkosti, izražavajući se u sve većoj dimenziji božanske ljubavi.

32. Božja milost, zapravo, djeluje u životima onih koji ne tvrde da su pravedni, već se ponizno prepoznaju kao grešnici kao i svi drugi. Ona je sposobna sve usmjeriti prema otajstvenim i nepredvidljivim Božjim planovima. Zato Crkva neumornom mudrošću i majčinstvom prima sve one koji pristupaju Bogu ponizna srca, prateći ih onim duhovnim pomoćima koje svima omogućuju da razumiju i potpuno ostvare Božju volju u svom životu.[22]

33. Ovaj blagoslov, iako nije dio liturgijskog obreda[23], sjedinjuje zagovornu molitvu sa zazivom Božje pomoći nad one koji mu se ponizno obraćaju. Bog nikada ne odbija nikoga tko mu se približi! U konačnici, blagoslov nudi ljudima sredstvo za povećanje pouzdanja u Boga. Molba za blagoslov izražava i hrani otvorenost transcendenciji, pobožnost, blizinu Bogu u bezbroj konkretnih životnih okolnosti, a to nije mala stvar u svijetu u kojem živimo. To je sjeme Duha Svetoga koje se mora čuvati, a ne priječiti.

34. Sama nas liturgija Crkve poziva na taj stav pouzdanja, čak i usred naših grijeha, nedostatka zasluga, slabosti i zbunjenosti, kao što i svjedoči prekrasna zborna molitva preuzeta iz Rimskog misala: „Svemogući vječni Bože, bolji si nego što zaslužujemo i želimo. Budi nam milosrdan: otpusti grijehe kojih se savjest plaši, a daruj i ono što ne umijemo moliti“ (XXVII. nedjelja kroz godinu). Koliko često, zapravo, jednostavnim blagoslovom pastira, koji ovom gestom ne tvrdi da išta sankcionira ili ozakonjuje, osobe mogu doživjeti Očevu blizinu „ponad svojih zasluga i želja“.

35. Stoga treba odgajati i pastoralnu osjetljivost zaređenih službenika za spontano slavlje blagoslova koji se ne nalaze u knjizi *Blagoslovi* (*Rimski obrednik*).

36. U tom je smislu bitno razumjeti Papinu brigu da ovi neobredni blagoslovi ne prestanu biti jednostavna gesta koja je djelotvorno sredstvo jačanja pouzdanja u Boga onih koji ih traže, izbjegavajući da postanu liturgijski ili polu-liturgijski čin, nalik sakramentu. To bi predstavljalo ozbiljno osiromašenje, jer bi gestu velike vrijednosti u pučkoj pobožnosti podvrglo pretjeranoj kontroli, što bi službenike lišilo slobode i spontanosti u pastoralnom praćenju života osoba.

37. U tom pogledu u misao dolaze sljedeće, djelomice već citirane, riječi Svetoga Oca: „Odluke koje u određenim okolnostima mogu biti dio pastoralne razboritosti ne moraju neophodno postati normom. To jest, nije prikladno da biskupija, biskupska konferencija ili bilo koja druga crkvena struktura stalno i službeno uspostavlja postupke ili obrede za svakovrsna pitanja […]. Kanonsko pravo ne smije i ne može obuhvatiti sve, pa to ne bi smjele pretendirati ni biskupske konferencije sa svojim raznolikim dokumentima i

protokolima, jer život Crkve teče kroz mnoge kanale ponad normativnih“.[24] Tako je papa Franjo podsjetio da sve „što je dio praktičnog razlučivanja u određenoj situaciji ne može biti uzdignuto u kategoriju norme“, jer bi to „izrodilo nepodnošljivu kazuistiku“.[25]

38. Zato ne treba poticati ni osiguravati obred blagoslova parova u neredovitoj situaciji, ali niti sprečavati ili zabranjivati blizinu Crkve u bilo kojoj situaciji u kojoj se traži Božja pomoć jednostavnim blagoslovom. U kratkoj molitvi koja može prethoditi ovom spontanom blagoslovu, zaređeni službenik bi mogao moliti za mir, zdravlje, duh strpljivosti, dijaloga i uzajamne pomoći, ali i Božje svjetlo i snagu da mogu u potpunosti vršiti njegovu volju.

39. U svakom slučaju, upravo da bi se izbjegao bilo kakav oblik zabune ili sablazni, kad molitvu blagoslova, iako izraženu izvan obreda predviđenih liturgijskim knjigama, zamoli par u neredovitoj situaciji, taj se blagoslov nikada neće slaviti istodobno s građanskim obredima ni u povezanosti s njima, niti s odjećom, gestama ili riječima prikladnima za ženidbu. Isto vrijedi i kada blagoslov traži istospolni par.

40. Ovaj blagoslov može pak pronaći svoje mjesto u drugim okolnostima, kao što je posjet svetištu, osobni susret sa svećenikom, molitva izmoljena u zajednici ili tijekom hodočašća. Zapravo, ovim blagoslovima, koji se ne podjeljuju prema obredima specifičnim za liturgiju, nego kao izraz majčinskog srca Crkve, slično onima koji proizlaze iz krila pučke pobožnosti, nije namjera nešto ozakoniti, nego otvoriti svoj život Bogu, moliti ga za pomoć za bolji život, a također i zazivati Svetoga Duha kako bi se evanđeoske vrednote mogle živjeti s većom vjernošću.

41. Ono što je u ovoj Deklaraciji rečeno o blagoslovima istospolnih parova dovoljno je da u tom pogledu usmjeri pažljivo i očinsko razlučivanje zaređenih službenika. Uz gore navedene naznake, ne treba očekivati druge odgovore o mogućim odredbama koje bi uređivale pojedinosti ili praktične vidove u vezi s blagoslovima ove vrste.[26]

Crkva je sakrament beskrajne Božje ljubavi

42. Crkva nastavlja uzdizati one molitve i prošnje koje je sâm Krist uz silne vapaje i suze prikazivao u danima svoga zemaljskog života (usp. Heb 5, 7) i koje upravo zbog toga uživaju osobitu djelotvornost. Na taj način „crkvena zajednica vrši pravu majčinsku službu prema dušama, te ih privodi Kristu ne samo ljubavlju, primjernom i djelima pokore nego i molitvom“.[27]

43. Crkva je, dakle, sakrament beskrajne Božje ljubavi. Zato se uvijek, i onda kad je odnos s Bogom zamračen grijehom, može zamoliti za blagoslov, pružajući mu ruku, kao što je Petar činio u oluji kad je vapio Isusu: „Gospodine, spasi me!“ (Mt 14, 30). Želja i primanje blagoslova može biti najbolja moguća stvar u nekim situacijama. Papa Franjo nas podsjeća da „mali korak, usred velikih ljudskih ograničenosti, može biti Bogu ugodniji od izvana gledano ispravnog života onoga koji u svojem životu ne nailazi na veće poteškoće“.[28] Na taj način „blista ljepota Božje spasiteljske ljubavi očitovane u Isusu Kristu umrlom i uskrslom“.[29]

44. Svaki će blagoslov biti prilika za novi navještaj kerigme, poziv da se sve više približimo Kristovoj ljubavi. Papa Benedikt XVI. je poučavao: „Poput Marije, Crkva je posrednica Božjeg blagoslova za svijet: prima ga primajući Isusa i prenosi ga noseći Isusa. On je milosrđe i mir koje svijet ne može sam sebi dati i koji su mu uvijek potrebni, i više od kruha“.[30]

45. Uzimajući u obzir gore navedeno, slijedeći mjerodavno učenje Svetog Oca Franje, ovaj Dikasterij na kraju želi podsjetiti da je „korijen kršćanske krotkosti sposobnost da se osjetimo blagoslovljenima i sposobnost da blagoslivljamo […]. Ovaj svijet treba blagoslov i mi možemo davati blagoslov i primati blagoslov. Otac nas ljubi. A nama ostaje samo radost da ga blagoslivljamo i radost da mu zahvaljujemo i da učimo od njega ne proklinjati, nego blagoslivljati“.[31] Tako će sva braća i sestre moći u Crkvi osjetiti da su uvijek hodočasnici, uvijek prosjaci, uvijek ljubljeni i, unatoč svemu, uvijek blagoslovljeni.

Víctor Manuel kard. FERNÁNDEZ
Prefekt

Mons. Armando MATTEO
Tajnik Doktrinarnog odjela

Ex Audientia Die 18. prosinca 2023.
Franjo

---

[1] Franjo, *Kateheza o molitvi: blagoslov* (2. prosinca 2020.), *L’Osservatore Romano*, 2. prosinca 2020., str. 8.

[2] Usp. Kongregacija za nauk vjere, *„Responsum“ ad „dubium“ de benedictione unionem personarum eiusdem sexus* et *Nota esplicativa*, AAS 113 (2021), 431-434.

[3] Franjo, Apost. pob. *Evangelii gaudium* (24. studenoga 2013.), br. 42, AAS 105 (2013), 1037-1038.

[4] Usp. Franjo, *Odgovor na dubia dvojici kardinala* (11. srpnja 2023.).

[5] *Isto*, ad dubium 2, c.

[6] *Isto*, ad dubium 2, a.

[7] Usp. Rituale Romanum *ex decreto Sacrosancti Oecumenici Concilii Vaticani II instauratum auctoritate Ioannis Pauli PP. II promulgatum, De Benedictionibus, Editio typica, Praenotanda*, Typis Polyglottis Vaticanis, Civitate Vaticana, 1985., br. 12.

[8] *Isto*, br. 11: „Quo autem clarius hoc pateat, antiqua ex traditione, formulae benedictionum eo spectant ut imprimis Deum pro eius donis glorificent eiusque impetrent beneficia atque maligni potestatem in mundo compescant“.

[9] *Isto*, br. 15: „Quare illi qui benedictionem Dei per Ecclesiam expostulant, dispositiones suas ea fide confirment, cui omnia sunt possibilia; spe innitantur, quae non confundit; caritate praesertim vivificentur, quae mandata Dei servanda urget“.

[10] *Isto*, br. 13: „Semper ergo et ubique occasio praebetur Deum per Christum in Spiritu Sancto laudandi, invocandi eique gratias reddendi, dummodo agatur de rebus, locis, vel adiunctis quae normae vel spiritui Evangelii non contradicant“.

[11] Usp. Franjo, *Odgovor na dubia dvojici kardinala* (11. srpnja 2023.)., ad dubium 2, d.

[12] *Isto*, ad dubium 2, e.

[13] Franjo, Apost. pob. *C'est la confiance* (15. listopada 2023.), br. 2, 20, 29.

[14] Kongregacija za bogoštovlje i disciplinu sakramenata, *Direktorij o pučkoj pobožnosti i liturgiji*, Libreria Editrice Vaticana, Vatikan, 2002., br. 12.

[15] *Isto*, br. 13.

[16] Franjo, Apost. pob. *Evangelii gaudium* (24. studenoga 2013.), br. 94, AAS 105 (2013), 1060.

[17] Franjo, *Odgovor na dubia dvojici kardinala* (11. srpnja 2023.), ad dubium 2, e.

[18] *Isto*, ad dubium 2, f.

[19] Franjo, *Kateheza o molitvi: blagoslov* (2. prosinca 2020.), *L'Osservatore Romano*, 2. prosinca 2020., str. 8.

[20] *De Benedictionibus*, br. 258: „Haec benedictio ad hoc tendit ut ipsi senes a fratribus testimonium accipiant reverentiae grataeque mentis, dum simul cum ipsis Domino gratias reddimus pro beneficiis ab eo acceptis et pro bonis operibus eo adiuvante peractis".

[21] Franjo, *Odgovor na dubia dvojici kardinala* (11. srpnja 2023.), ad dubium 2, g.

[22] Usp. Franjo, Apost. pob. *Amoris laetitia* (19. ožujka 2016.), br. 250, AAS 108 (2016), 412-413.

[23] Usp. Congregazione per il Culto Divino e la Disciplina dei

Sacramenti, *Direttorio su pietà popolare e liturgia*, br. 13: „La differenza oggettiva tra i pii esercizi e le pratiche di devozione rispetto alla Liturgia deve trovare visibilità nell'espressione cultuale […] gli atti di pietà e di devozione trovano il loro spazio al di fuori della celebrazione dell'Eucaristia e degli altri sacramenti".

[24] Franjo, *Odgovor na dubia dvojici kardinala* (11. srpnja 2023.), ad dubium 2, g.

[25] Franjo, Apost. pob. *Amoris laetitia* (19. ožujka 2016.), br. 304, AAS 108 (2016), 436.

[26] Usp. *Isto*.

[27] Officium Divinum *ex decreto Sacrosancti Oecumenici Concilii Vaticani II instauratum auctoritate Pauli PP. VI promulgatum, Liturgia Horarum iuxta Ritum Romanum, Institutio Generalis de Liturgia Horarum*, Editio typica altera, Libreria Editrice Vaticana, Città del Vaticano 1985, br. 17: „Itaque non tantum caritate, exemplo et paenitentiae operibus, sed etiam oratione ecclesialis communitas verum erga animas ad Christum adducendas maternum munus exercet".

[28] Franjo, Apost. pob. *Evangelii gaudium* (24. studenoga 2013.), br. 44, AAS 105 (2013), 1038-1039.

[29] *Isto*, br. 36, AAS 105 (2013), 1035.

[30] Benedikt XVI., *Homilija na svetoj misi na svetkovinu Svete Marije Bogorodice*, Bazilika sv. Petra (1. siječnja 2012.), *Insegnamenti VIII*, 1 (2012), 3.

[31] Franjo, *Kateheza o molitvi: blagoslov* (2. prosinca 2020.), *L'Osservatore Romano*, 2. prosinca 2020., str. 8.